



RUSYA TARİHİ

TAR208U



KISA ÖZET

1.ÜNİTE Rusların Tarih Sahnesine Çıkışı

SLAVLARIN ETNİK KÖKENİ

Slavların Menşei

Slav bilimi, kompleks ilmi çerçevede bazı çağdaş sosyal ve tabii ilimlerle birlikte XVIII. Yüzyılın sonu XIX. Yüzyılın başlarında meydana geldi. Slav halkların tarihi XVIII. Yüzyıla kadar geniş bir araştırma konusu olmadı. Sadece XVIII. Yüzyıldan itibaren bu problemin araştırılması için ciddi adımlar atılmaya başlandı ve bundan sonra Slav halklarının menşei etnogenezi, yerleşimleri ile ilgili meselelere ışık tutmak için araştırmalar başladı. Bundan önce XVI. Yüzyılın başlarında kilise yıllıklarına dayanan bazı tarihçiler Slavların erken tarihinin Sarmat, Alman, Vandal ve diğer kavimlerin tarihi ile paralel şekilde öğrenmeye çalışarak onların tarihi ile ilişkilendirmek istediler.

Fakat bu çalışmalar başarılı olmadı. Slav tarihinin öğrenilmesi XIX. Yüzyılın ilk yarısında dilciliğin ve antropolojinin oluşması ile değişmiş oldu. Slavların tarihi önce çoğu yazar tarafından Tunç Devrinden daha kesin bir ifadeyle M.Ö. III-II bin yıllara dayandırılırdı. Bu sırada Avrupa'da artık Slav diline yakın kavimler görülmeye başlandı. Slav kabileler hakkındaki bilgilerin bir kısmı I-II. Yüzyıllarda Roma tarihçileri Plini'nin *Doğal Tarih* ve Tatsi'nin *Almanların Menşei ve Yerleştikleri Topraklar*, Yunan coğrafyacı Ptolemaios'un Coğrafya eserlerinde görülmektedir.

Doğu Avrupa'nın Slav Halkları

M.Ö. I. Binyılın VII. Yüzyıllarında bronz devri tarihte büyük bir dönüşüme sebep olan demir devrini karşıladı. Bu olayın tarihi yönden önemi demirin çeşitli bölgelerdeki kaynaklarının diğer metallerle karşılaştırıldığında daha zengin olmasıydı. Bu aynı zamanda ekonominin daha kaliteli ve hızlı gelişmesine imkân yarattı. Demire geçişle ilgili ondan istifade eden silah ve çeşitli aletler yapan halkların sayısı da arttı. Slavlar, Litvanyalılar, Estonlar ayrıca Orta ve Doğu Avrupa'nın geniş bozkırlarında yerleşen halklar demire geçişle birlikte daha süratle inkişaf etmeye başladılar. Demir esas olarak tarımın gelişmesine olanak sağladı. Slav halkları komşularının tarım kültürü ile tanıştılar. Orta ve Doğu Avrupa'daki geniş bozkırları eski devirlerden itibaren iskân eden Slav haklar tarihi gelişim seyrinde çeşitli yönlerle yayılarak diğer komşu halklarla asimile olmaya başladı.

Slavlar kendi dil gruplarına göre Hint-Avrupa halklarına aittirler. Hint-Avrupa dil ailesini kendi aralarında akraba olan dil grupları teşkil etmekte ve birkaç dil grubuna ayrılmaktadır. Slav, Germen, Hint, İran, Kelt. Bütün bu dillerde bugün de akraba kelimeler kalmıştır. Yunanlı yazarlar da Doğu Avrupa'yı tasvir ederlerken "Skifiya" diyerek burada çeşitli halkların bu arada Slavların da yaşadığını yazmaktadırlar. Bu Slavların akraba ve komşuları olan kabileler: Estonlar, finler, Kareler, Mariler, Mordvalar, Versler'dir. Kama ve Ural çevresinde ise **Skif (Saka/İskit)** dünyası vardır. Herodot onlara "Tissagert" demektedir. Doğu Avrupa halklarının tarihinde sonradan kaybolan halklardan en çok iz bırakanı İskit ve Sarmatlar'dır.

Skif (Saka/İskit), İskilerin tarih sahnesindeki yerleri Herot'la başlamaktadır. Ölen kralları için yapılan cenaze törenlerini aktaran Herodot'un verdiği bilgiler mezarları örten büyük toprak yığınları üzerinde yapılan arkeolojik araştırmalarla desteklenmektedir. Bu tepe mezarlara (kurgan) Kafkasya'nın kuzeyinde kalan Kuban bozkırlarında Kırım ve Ukrayna'da ve Dnyepir Nehrinin alt kesimlerinde de rastlanmaktadır.

I. ve IV. Yüzyıllarda Slavlar

Bu devirde Batı Avrupa'nın kaderi kara topraklarda savaşçı göçebe kabilelerin yerleştiği topraklarda şekillendi. Çiftçi Slav kabileler de özellikle bu kabilelere ve Karadeniz'e saldırmaya başladı. Tatsit I. Yüzyıla ait olan eserinde bu devirden itibaren uluslararası olaylarda artık dikkat çekici bir rol oynamaya başlayan Slavlar hakkında geniş bilgiler vererek onlara "Vened" demiştir. Roma İmparatorları özellikle Trajan (98-117) Slavları kendilerine tabi etmek isteseler de başarılı olmadılar.

Slavların Gotlarla Mücadelesi

Miladi IV. Yüzyılda Slavlar (Antların) bir German kabilesi olan Gotlarla savaşmaya başladı. Gotlar bu devirde Azak Denizi'ne yakın bölgelerde yaşıyordu. Gotlar hakkında VI. Yüzyıl tarihçisi Jordanes bilgi vermektedir. Batılı tarihçiler de Batı Avrupa halklarının tarihinde Gotların önemine değinmektedirler. Got kabilelerinden Ostrogotların lideri Germanih bu knezden intikamını alan 2 kişi tarafından öldürölür. Tarihçiler bu Ros kabilesinden daha sonra Slav Rus kabilelerinin şekillendiğini iddia etmektedirler. Germanih'ten sonra Vinitar da Doğu Slavlarından olan Antlarla savaştı. Önce Antlar (Antes veya Antae) tarafından mağlubiyete uğradı, fakat daha sonra güçlerini toplayarak Jordanes'in verdiği bilgiye göre Antların kralı olan Bozu, çocuklarını ve beylerini idam ettirdi. Bu olay *İgor Bölüğü Destanı*'nda kendini göstermektedir.

Slavlar ve Büyük Bozkır

Orta Asya'nın tarım bölgelerinden doğuya doğru geniş çöl ve yarı çöl alanlar bulunmaktadır. Doğuda Moğolistan'da, batıda Karadeniz sahilleri ve Tuna'ya kadar uzanmaktadır. Bu toprakların tam kuzeyinden Sibiryaya, kuzey batısında ise çiftçi Slav kabileleri ile sınır komşusudur. Özellikle bunun için Doğu Slavlarının tarihi gelişiminde bozkırın önemli bir rolü vardır. Bu bölgenin sakinleri olan göçebe kabileler Türkler Doğu Slav devletçiliğinin şekillenmesinde, Rus halkının ve kültürünün teşekkülünde son derece önemlidir. Hazarların devlet dili Türk dillerinin batı koluna ait olan Hazar dili olup Runik alfabe kullanılmaktaydı. Hazarlar topraklarında Hristiyanlık, Yahudilik ve İslam dini yayılana kadar Tanrıya inandılar.

Bununla birlikte kendi eski Türk dini inançlarını korumaları Hristiyanlığın yayılmasına engeldi. VIII. Yüzyılın sonlarında Hazar yönetici sınıfı dünyanın gelişmiş dinlerinden birini benimsemeye karar verdiğinde yapılan seçim İslamiyet ve Hristiyanlık arasında gerçekleşmedi. Tercih edilen din Yahudilik idi. Yahudiliği devlet dini ilan ederek devleti Bizans İmparatorluğu ve Arap hilafeti ile karşı karşıya getirmenin yanı sıra kendilerinin imparator ve halife ile aynı seviyede bir hükümdar olduğunu göstermek istiyorlardı.

İdil Bulgarları: Azak Denizi sahillerindeki bölgelerde göçebe hayat süren Bulgar kabileler Avar ve Hazarlarla akraba olup Türk dil ailesine mensuptular. VII. Yüzyılda Bulgar kabileler dört gruba ayrıldı: Birinci ve İkinci grup (Kara Bulgarlar) yine Azak çevresinde yaşarken üçüncü grup Batıya yöneldi ve VII. Yüzyılın sonlarında dünyadaki Slav kabileleri kendine tabi kılarak burada yerleştiler. Dördüncü grup Bulgarlar (Gümüş Bulgarlar) Orta İdil boyuna geldiler, yerli kabileleri itaat altına alarak burada XIII. Yüzyıla kadar mevcut olan ve İdil Bulgar Devleti olarak adlandırılan devletin temelini attılar. Başkent, İdil'de bulunan Bulgar şehri oldu. İdil Bulgar Devleti'nin ekonomisi tarıma ve hayvancılığa dayanmaktaydı. X. Yüzyılda İslamiyet'in kabul edilmesi Orta Asya ile ilişkilerin de gelişmesine yol açtı.

Slavlar ve Bizans

Roma İmparatorluğun doğu bölümü olan Bizans kendi sınırlarını, askeri gücünü sağlamlaştırırken, devlet idaresinin gücü ve Hristiyan kilisesinin etkisi adına yağma ve talana dayanan ilişkileri gizlemeye çalışıyordu. Slavların bu devirde yüzyıllık mücadelenin sona erdirilmesinde de etkileri oldu. Bizans emlakının tahminen yarısı ele geçiren Slavlar sosyal hayatta toplumun rolünü güçlendirerek Bizans'ta artık oluşmaya başlayan feodalleşme sürecine de imkân sağladılar. Bizans VI. Yüzyılda büyük bir devletti ve Küçük Asya, Balkan Yarımadası, İtalya, Kuzey Afrika ve Karadeniz sahili toprakların büyük bir bölümünü içeriyordu. Slavların Bizans İmparatorluğu ile ilk mücadelesi V. Yüzyılın sonu VI. Yüzyılın başlarına dayanmaktadır.

DOĞU SLAV DEVLETİNİN KURULMASI VE KİYEV RUSYASI

Devletin Kuruluşundan Önce Slavların Toplumsal ve Siyasi Yapısı

Roma İmparatorluğunun milattan önce çöküşü bütün dünya halklarının tarihine tesir etti. Köleliğin yıkılışını zorunlu hale getiren şartlarla, yeni yeni üretici güçlerin eski üretim münasebetlerine uyması, kölelerin emek hakları, iş aletlerinin düşük seviyede olmasıyla birlikte bunu hızlandıran, etkenler de vardı. En önemlilerinden biri halkların büyük göçü sırasında (III-VI. Yüzyıllar), göçebe halkların saldırılarının çok büyük oluşu idi. Uzun süre Roma İmparatorluğu'nun köle pazarı olarak baktığı bu halklarda devrin ilkel yapısı çökmeye başladı ve bu halklar güçlü kabileler etrafında birleşerek zengin Roma İmparatorluğu üzerine hücumlara başladı.

Kiyev Devletinin Teşekkülü

Doğu Slavların IX. Yüzyılda meydana gelen ilk feodal devleti, Slavlar arasında cemiyetin sınıflara bölünmesi süreci sonucunda kuruldu. Bu devletin menşei hakkında bugüne kadar devam eden birçok teori vardır ve tartışmalar bugün de devam etmektedir. I. XIV-XVII. Yüzyıllar Rus tarihçiliği; Rus devletin tarihini Doğu Avrupa'nın komşu halkları İskit, Sarmatlarla ilişkilendirmiş ve Rus kelimesinin menşei Sarmat asıllı Röksalan kabilesinin adından aldığını iddia etmişlerdir.

Norman (Viking/Vareg) Teorisinin Oluşumu

Özellikle I. Pyotr'un 1724'de kurduğu Petersburg İlimler Akademisine davet ettiği Alman bilim adamları Johann Bayer, Herard Fredrich Miller ve daha sonra August Ludwig von Schlözer'in verdiği bilgiler doğrultusunda "Norman (Viking) Teorisi" ortaya konuldu. Onları gerçekte Rus devletini kimin kurduğu değil, Rus kelimesinin menşei ilgilendirmekteydi. I. Pyotr'un ölümünden sonra Çariçe Elizaveta Petrovna, Lomonosov'a bu devire ait genel bir kaynak hazırlanmasını istedi. Lomonosov Anti Norman görüşte olup değil Varyaglar hatta Roksalan açıklamasını dahi kabul etmiyordu. XVIII. Yüzyılda II. Katerina'nın hâkimiyete gelmesi ile bu ciddi tartışmalar da bitti. XVIII.-XIX. Yüzyıllarda böyle bir tartışma olmadı. Şerdatov, Karamzin, XX. Yüzyılın başındaki tarihçiler Pokodin, B. Klyuçevski, M. N. Pokrovski gibi tarihçiler Norman teorisini sakinlikle karşıladılar ve bunu kabul ettiler: Sadece Sovyet tarihçiliğinde 30'lu yıllardan başlayan Norman teorisi tartışmaları bugün yeniden gündeme geldi. Rus devletin ilk tarihi siması Rurik'in yakın akrabası olduğu anlaşılan Oleg'tir.

Slav Toprakların Genel Devlet Sisteminde Birleştirilmesi

Sosyal Yapı

Bu devirde ekonominin temelini farklı şekilde yapılan sabana dayalı tarım teşkil ediyordu. Tarım aletleri gelişme göstermekteydi. Güneyin verimli kara toprak (çernozem) bölgesinde gelişmiş tarım kültürü kuzeye doğru yayılmaktaydı. İki ve üç tarlalı ekin sistemi tercih edilmeye başlandı. Özgür köylüler küçük topluluklar halinde genelde bölgesel veya klan komünleri içinde örgütlenmiş bir şekilde yaşamaktaydılar (bu topluluğa "mir" ve "verv" deniliyordu). Topluluğun üyeleri çeşitli sorumluluklara sahiptiler. Topluluğa hem çiftçi köylüler hem de zanaatkâr köylüler dâhildi.

Feodale Bağlı Köylüler

Feodal toplumun esas üretim gücünü köylüler oluşturuyordu. Bu devrin köylülerine smerdler (bazen lyudi) deniliyordu. Feodale bağlı köylülerle birlikte devlet topraklarında özgür köylüler de vardı. Feodale bağlı çalışan bütün insanlar "çelyad" olarak adlandırılmaktaydı. Esirlere de "holop" (toprak kölesi köylü) deniyordu. XII. Yüzyıldan itibaren geçici olarak tabi olanlara da "zakup" dendi. Bunlar boyardan para veya alet borç alan köylülerdi. Zamanında geri vermediklerinde ve beyin yanından kaçtıklarında "holop" haline getirilirdi.

Holop: Eski Rusya'da köleliğe yakın bağımlı insan demekti. Ayrıca toprak kölesi köylü sınıfını ifade etmek için kullanıldığı gibi hizmetkâr anlamına da geliyordu. Kiyev döneminde holop, malikânelerde ve mülklerde her türlü görevi yerine getirerek ekonominin önemli bir parçası haline geldi. Küçük bir üst holop grubu da malikânelerde yönetici ve idareci olarak önemli görevler üstlendi.

Köylü- Feodal Mücadelesi

Feodal münasebetlerin gelişmesi ve feodallerin baskısının artması ile köylülerin Hâkim sınıfa karşı mücadelesi de arttı. X. Yüzyıl kaynaklarından anlaşıldığına göre, bu devirde esas mukavemet şekli çelyadların (köylüler ve hizmetçilerin) kendi beylerinin yanından kaçmaları idi. Kiyev Knezi'nin özellikle büyük miktarda vergi toplaması kitlesel bir harekete sebep olurdu. Köylülerin kaçışına, otlakların yakılmasına, **votçina** idaresine bağlı kişilerin öldürülmesine, mülkiyetin çalınmasına karşı ceza tedbirleri dikkate alınmaktaydı.

Votçina, Ortaçağ Rusyası'nda mülkiyet teriminin karşılığı votçinadır. Bu terim knezler arasındaki yazışmalarda geçer. Votçina, Latincedeki "patrimonium" teriminin karşılığıdır ve babadan miras kalan malları ve gücü tanımlar. Mülkiyet haklarının belirlenmediği, mahkemelerin yeterli gücünün olmadığı dönemlerde miras yoluyla mülkiyet hakkın en kesin ispat yoluydu. Topraklar, köleler vb. buna dâhildi.

Şehirler ve Ticaret

Bu devirde toplumun esas unsurlarından biri de şehirlerdi. Onlar zanaat ve ticaretin, inzibati idarenin önemli merkezleri idi. XIII. Yüzyıl yıllıklarında 224 şehir olduğu bildiriliyordu. Büyük şehirler Kiyev, Novgorod, Smolensk, Çernigov idi. Şehirli köyle ilişkileri kesmez tarım ve hayvancılıkla meşgul olurlardı. Knezler tarafından sonra kurulan şehirler onların adlarını taşımaktaydı. Yaroslav, Vladimir, İzyaslav vb. Daha sonra şehir etrafında "posadlar" (Ortaçağ Rusyası'nda şehrin sanayi ticari kesimi), kurulmaya başlandı. Şehirde zanaate ait meslekler çok gelişti. Silah yapımı, demircilik, kuyumculuk işleri, camcılık ve dericilik. 60'dan fazla meslek vardı ve şehirlerde meslek grupları meydana gelmeye başladı. Güçlenen ve büyüyen şehirlerin halkı bağımsızlık için mücadele ediyordu. Tabii ekonominin hâkim oluşu iç ticaretin bu devirdeki gelişimini zayıflattı.

IX. ve X. Yüzyıllarda Ülkenin Kuruluşu. İç ve Dış Siyaset

IX. ve X. Yüzyıl Rus devleti **erken feodal** bir devlettir. Devletin başında "Büyük Knez" olarak adlandırılan Kiyev Knezi, diğer knezler ve durujinaların (asker maiyetlerinin) dâhil olduğu Boyar Duması'nın da desteği ile ülkeyi idare ederdi. Durujina Büyük ve Küçük Durujina diye ikiye ayrılmaktaydı. Büyük Durujinaya nüfuzlu boyarlar, küçük durujinaya ise "gridler", "otroklar" (yeni knezin evinde vs. çalışanlar) dâhildi. Durujinaların yardımı ile knezler halkı hâkimiyetleri altına alıp devletin sınırlarını koruyarak, yeni topraklar ele geçirirlerdi. Knezin izni ile durujinalar kendi menfaatlerine göre halktan topladıkları vergilerle topraklarını genişletmekteydiler.

Erken Feodal, Doğu Slavlarının ilk devletinin ve Moskova Rusyası'nı oluşturan knezliklerin feodal yapıya sahip olup olmadıkları Rusya tarihinin tartışmalı bir bölümünü oluşturmaktadır. Kiyev Rusyası'nda yaşanan gelişmeler Rus otokratik yapısının temellerinin atıldığı dönemdir.

Dış Siyaset

Bu devirde Rus Devleti Varyag durujinaları, Bizans ve Hazar Kağanlığı ile savaşıyordu. Yabancı tehlike ile mücadele, merkezi Kiyev olan erken feodal devletin kurulmasında büyük rol oynamıştı. Knezler yeni topraklar ele geçirerek devletin arazisini büyötmeye çalışıyorlardı. Bu şekilde (ayrıca ticari ilişkilerin artmasıyla) esas engel Hazar Hanlığı ve bozkırın göçebe kabileleri idi. Hazarlar, en gerekli ticaret yolunu Don Nehri, Kerç Boğazı ve İdil etrafını kendi kontrolüne almıştı. Sınırları doğuda İdil, kuzey batıda Aşağı Don, batıda ise Kırım'ı kapsıyordu. Bu coğrafi durumdan istifade eden Kağanlık İdil-Don kavşağında gümrük postaları koymuş ve bu noktalardan alınan vergilerle geçiniyordu.

X. VE XII. YÜZYILLARDA RUS DEVLETİ VE "AZİZ"

VLADİMİR DÖNEMİ (980-1054)

Svyatoslav'ın Yaropolk, Oleg ve Vladimir adlı üç oğlu vardı. Svyatoslav büyük seferlerine başlamadan önce oğullarına birer büyük şehir vermişti. Yaropolk Polyanların bulunduğu sahayı, Oleg Drevliyanların ülkesini Vladimir de Novgorod'u almıştı. Onun ölümünden sonra kardeşler arasında

mücadele başladı. Önce Yaropolk ve Oleg savaştı. Oleg ölünce Yaropolk güçlendi. Bu şartlar altında Novgorod'ta dayanamayacağını anlayan Vladimir, Normanlara gitti. Bu Dnyepir ve İlmen Gölü arasında Ruslar ve Normanlar arasındaki ilişkinin bir göstergesiydi. Vladimir Normanlardan yeni kuvvetler gelince Yaropolk'a karşı harekete geçti ve 980'de İlmen Gölünden Kiyev'e kadar uzanan toprakları ele geçirdi. Vladimir maiyetininin Kiyev'i yıkmasına izin vermedi. Başkentini Avrupa'nın en büyük kentlerinden biri haline getirdi.

Hristiyanlığın Kabulü ve Toplumsal Etkileri

962'de Vladimir sarayında ilk yıllık merkezi kuruldu. Bu dönemde iki önemli dini reform gerçekleştirildi: 983'de putperestliğin kaldırılmasına yönelik çalışmalar ve 988'de Hristiyanlığın kabul edilmesi. Kiyev'de Hristiyanlık hakkındaki dini bilgiler henüz 860-870 yıllarında mevcuttu. X. Yüzyılda ise Kiyev'de ilk Hristiyan kilisesi olan Kutsal İlya Klilisesi inşa edilmişti. Fakat Kiyev nezleri Hristiyanlığı Bizans'tan kabul etme konusunda acele etmiyorlardı. Çünkü o devrin Bizans hukukuna ve kanunlarına göre bu Bizans'tan vassal tabiliğini kabul etmek anlamına gelecekti. Rusya'da Kiliseler Kuruluna İstanbul'dan veya Kiyev Knezinin tayin ettiği Kiyev metropoliti getirilmekte idi. En güçlü kilise teşkilatlarından biri manastırlardı. Ortaçağ Rus devleti tarihinde manastırların büyük rolü vardı. Kiyev-Peçorsk Manastırı gibi bazı merkezi manastırlar birer dini akademiye dönüşmüştü.

Alfabenin Oluşumu

Slav edebiyatının ortaya çıkması ve onunla birlikte özel bir alfabenin gelişmesi bu süreci yaşayan millete ait olmayıp bütün Slavlar için büyük önem taşıyan bir olgudur. Bütün bu gelişmelere sahne olan Büyük Morovya Devleti'dir. Bu devlet IX. Yüzyılda o döneme kadar olan en güçlü ve en örgütlü Slav Devletini oluşturuyordu. En geniş olduğu dönemlerde toprakları Almanya, Avusturya ve Lehistan, Macaristan gibi Avrupa'nın geniş bir bölümün kaplamaktaydı. Kısa süre sonra X. Yüzyılın başlarında bu devlet Macarların saldırısına uğradı ve dağıldı. Dinini henüz seçmiş bir ulusun yeni dinsel açılımında bile kendi öz dilini kullanması olağandışı bir özellik taşımaktadır. Bu özellik Ortaçağlar boyunca tüm Ortodoks Slavların bilincinde özel bir yer tutmuştur.

Konstantinos Kril, Hristiyanlığı seçmiş Slavlar için bir alfabe geliştirdi. İlginç olan husus bu alfabenin başlangıçta nasıl bir alfabe olduğunun bilinmemesidir. Bugüne kadar Ortodoks Slav ülkelerinde çeşitli şekilleriyle kullanılan Kril alfabesi adını bu papazdan alır. Alfabe Grek alfabesi ile yakından ilişkilidir, ancak bu dilde olmayan Slovanik sesler için bir düzine kadar yeni harf geliştirilmiştir. Slav el yazmaları Kril alfabesi ile yazılmıştır. Ancak diğeri "Glagolitik" adı verilen oldukça yabancı bir alfabedir. Ve pek çok araştırmacı Krillios'un alfabesinin bu olduğunu fikrindedir. Yazımı güç olan alfabe Slav dünyasında kısa sürede eskidi. Rus topraklarında ise Kril alfabesi Ortaçağ başlarına kadar son derece net biçimiyle kullanıldı.

Bilge Yaroslav (1019-1054) ve Knezler Arasında Mücadele

I. Vladimir'in uzun süren hükümdarlığı Kiyev Rusyası'nın klasik dönemini oluşturmaktadır. Vladimir Svyatoslaviç'in ölümünden sonra 1015'de onun pek çok oğlu arasında kanlı egemenlik mücadeleleri yaşandı. Oğullarından ikisi Boris ve Gleb büyük ağabeyleri Svyatopolk'un tahta geçişiyle öldürüldüler. Kendi istekleriyle kötüye karşı durmama yolunu seçtikleri için Boris ve Gleb ilk Rus şehitleri olarak kutsandılar. Bu mücadeleler sonunda en güçlü durumda olan ve Novgorod'da bulunan Yaroslav galip gelerek ülkeyi Dnyepir boyunca kardeşi Mistislav Tumutaranski ile bölüşerek yönetmeye başladı. Yaroslav Kiyev'de oturmak için babası ile savaşmaya hazırlanmaktaydı. Bu amaçla kiralık Varyag grupları oluşturmuştu. Bilge Yaroslav adı çok zeki ve eğitilmiş olmasının yanısıra Yunan kitaplarının tercümesi ve neşri, kiliselerin inşası ve **Russkaya Pravda** adıyla bilinen ve zengin bir toplumsal bilgi kaynağı olan yasaları koymasıyla ilişkilendirilir. Bu yayında o, henüz kanunlar kodeksi değildi. Yıllar ve çağlar geçtikçe daha da geliştirildi. Yaroslav 1054'de ölümüne kadar ülkeyi tek başına yönetti. Bu dönem de Kiyev'in İkinci Altın Devrini" oluşturur. Bir Rus aydın Hilarion Konstantinopolis'e gerekli başvuru yapılmadan 1051'de başpiskopos atandı. Kiyev'in Büyük Kilisesi **Aya Sofya** inşa edildi.

Kiyev Rusyası'nın Dağılması (XII. ve XIII. Yüzyıllar)

XII. Yüzyılın ikinci yarısından başlayarak Rusya'da bütün Avrupa ve Asya devletlerinin dağılma, çözülme devri başladı. Bu devir XV. Yüzyıl sonlarına kadar devam etti. Çağdaş tarihçiler bu devri feodal üretim şeklinin gelişim aşaması olduğunu kabul etmektedirler. Bunu da feodal münasebetlerin oluşumunun sona ermesi ile feodalizmin yetkinlik aşamasına geçmesi ile izah ederler. Öncelikle feodal Kiyev monarşisiyle eş olan feodal dağılma devlet-siyasi idaresinin yeni şekli idi. Şöyle ki, üreticilerin gelişmesi ve emeğin paylaşımı sonucunda eski kabile merkezleri ve yeni şehirler onlara meyilli olan köylerin merkezine dönuştü.

Hansa Birliği, Almanya'nın kuzeyindeki kentlerin ve yabancı ülkelerde yaşayan Alman gruplarının karşılıklı menfaatlerini korumak amacıyla kurdukları ticari örgütlenme. XIII. Yüzyıldan XV. Yüzyıla kadar Avrupa'nın kuzeyinde önemli bir ekonomik ve siyasal güç haline geldi. Birliğin kurucuları Alman tüccarların etkin olduğu iki ana bölgenin mahalli ticaret birlikleriydi Bunlar Şemenk ve İngiltere ile ticari ilişkileri olan Rhein (Ren) Bölgesi ile Almanların kuzeydoğu Avrupa'nın iç kesimleriyle Batı Avrupa-Akdeniz arasındaki ticarete aracılık yaptıkları Baltık Bölgesiydi.

"Büyük" Novgorod Cumhuriyeti

Novgorod, Bizans yolunun başlangıcında olduğu kadar Baltık Denizi ticaret yollarının da bir parçasıydı. XII. ve XIII. Yüzyılla birlikte Avrupa'da tekrar canlanan şehirler ve uzun mesafeler arası ticaret Fransa'da ve İtalya'da olduğu gibi Baltık Denizi kıyılarının da canlanmasını sağladı. Bu dönem aynı zamanda Alman **Hansa Birliği**'nin de kurulduğu dönemdi. Novgorod'da ortaçağ Avrupası'nda ticaretin gelişmesiyle ortaya çıkan şehir devletlerin politik yapılarına benzer bir idare mevcuttu. Halk Meclisi ya da Veçe adını alan basit ama işleyen bir demokratik kurum ortaya çıkmıştı. Bazı kentlerde özellikle Novgorod'da bu kurumun gücü öylesine arttı ki, knezin rolü XII. Yüzyıldan itibaren marjinal bir nitelik kazandı. 1136'da isyan eden Novgorod halkı Knez Vsevolod Mistislaviçi kovarak onu Novgorod'un menfaatlerini koruyamamakla suçladılar. Knez, bir süre gözaltında bulundurulduktan sonra Novgorod'tan kovuldu. Bundan sonra Kiyev'in hâkimiyetinden kurtulan Novgorod'da özel siyasal bir idareye karar verildi ve sonuçta cumhuriyetin idari organları knez hâkimiyetinden de üstün bir konuma geçti.

Galiçya-Volinya Knezliği

Doğu Slavlarının bir kısmı Dnyestr Nehri'nin başından Karpat eteklerindeki iki merkez etrafında toplanmışlardı. Biri Galiçya diğeri de Vladimir-Volinya bölgesi idi. Bu bölgelerin Macarlara komşu olması oradaki Slav özelliklerin erken dönemde kaybolmasına yol açtı. Lehistan'ın Katolik din ve kültür çevresine girmesi ve Karpatların doğusunda Katolik propaganda faaliyeti, Macar krallarının müdahaleleri bu bölgede yaşayan Slavların Kiyev Rusyası'ndan uzaklaşmasına sebep oldu. Bunun sonucunda bu sahada Ruslardan farklı bir Ukrayna kavmi meydana geldi.

Vladimir-Suzdal Knezliği

Suzdal veya Vladimir-Suzdal bölgesi ile Oka Nehri'ni orta ve aşağı bölümü ile Volga'nın orta kısmı Kiyazma ve Moskova Nehirleri havzası anlaşılmaktadır. Güneybatı gibi kuzeydoğu da Kiyev devletinin tamamlayıcı bir parçasını oluşturuyordu. Rostov, Suzdal Rusya'nın en eski şehirleri arasındaydı. Nehirler boyunca Oka Havzası'na daha fazla Rus (Slav) unsuru gelmekte ve burası bir Rus Yurdu olmakta idi. XI. Yüzyılda bu hareketlilik daha da arttı ve Vladimir-Suzdal çevresi önem kazanmaya başladı.

Kiyev Rusyası'nda Kültür-Sanat Hayatı

Kiyev Rusyası'na ait yazılı kaynaklar haylidir. X. Yüzyılın sonlarından itibaren din seçimini yapan bir ulus Bizans Doğu Roma Hristiyan İmparatorluğu'nda geliştirdiği biçimiyle Ortaçağ edebiyat türlerine kendini hemen uydurdu. Bu edebiyatta dini öğelerin hâkim olması normaldi. Kiyev'in ilk Rus başpiskoposu Hilarion'un *Düzen ve Erdem Üzerine Vaaz* adlı eserinde dini belgeden hareketle ideolojik yönelimlerin de saptanması mümkündü. Vladimir'e yakın ve çevresinde XII. Yüzyılın sonlarında ve XIII.

Yüzyılın başlarında 6 kilise, Kiyev Rusyası'ndan günümüze kalanlardır. Vladimir'in merkezindeki Dormityon Katedrali hariç hepsi küçük yapılardır. Ancak iç uyum ve kireçtaşı işçiliği ile güzelleştirilmiştir. Aziz Dmitriy ile Yuryev-Polskiy'deki Aziz George'da yapıların dış yüzeyi bitki, hayvan ve çeşitli oymalarla kaplıdır. Kiyev Rusyası'nda diğer sanat biçimleri de özellikle kiliselerle bağlantılı olarak gelişmiştir.

Bu Özetin tamamını,Çıkmış Sorularını,Deneme Sorularını adresinize gönderiyoruz!...

Tıklayınız 

<https://www.kolaysinavlar.com/rusya-tarihi-ady212u?search=TAR208U>